

Sygn. akt III Ca 1875/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Hupa-Dębska

Sędzia SO Anna Hajda (spr.)

Sędzia SR (del.) Joanna Łukasińska-Kanty

Protokolant Justyna Chojecka

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2016 r. w Gliwicach na rozprawie sprawy

z powództwa N. S.

przeciwko D. G. (poprzednio P.)

o alimenty

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 10 lipca 2015 r., sygn. akt IV RC 699/14

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 o tyle, że zasądzone na rzecz małoletniej N. S. alimenty podwyższa do kwoty po 700 zł (siedemset złotych) miesięcznie;**
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie;**
- 3. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania odwoławczego;**
- 4. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem opłaty od apelacji od uiszczenia której powódka była zwolniona.**

SSR(del.) Joanna Łukasińska-Kanty SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Anna Hajda

UZASADNIENIE

Małoletnia N. S. domagała się zmiany orzeczenia w przedmiocie alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 13 listopada 2007 roku w sprawie I RC 1413/07 w brzmieniu ustalonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 18 marca 2008 roku sygn. akt V ACa 80/08 poprzez zobowiązanie pozwanej D. S. (P.) do łożenia na rzecz małoletniej alimentów w kwocie 1.000 zł miesięcznie, płatnych do dnia 10 każdego miesiąca do rąk ojca małoletniej – K. S. (1), począwszy od maja 2014 roku.

Uzasadniając roszczenie wskazała, że w/w wyrokami, oboje rodzice zostali obciążeni kosztami utrzymania małoletniej. Tytułem przyczyniania się do ponoszenia tych kosztów ojciec małoletniej K. S. (1) został zobowiązany do łożenia na rzecz córki kwoty 700 zł alimentów. Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach N. S. od kwietnia 2014

roku mieszka razem z jej ojcem. Matka powódki w żaden sposób nie przyczynia się do utrzymania córki. Koszty swojego utrzymania określiła na kwotę około 2.800 zł miesięcznie.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości. Zaprzeczyła, aby w żaden sposób nie przyczyniała się do utrzymania małoletniej, wskazując że dokonywała zakupu potrzebnych rzeczy zgłaszanych przez jej córkę w okresie, gdy ta mieszkała z ojcem. Podniosła, że K. S. (1) celowo i notorycznie uchylał się od obowiązku alimentacyjnego w okresie, gdy małoletnia miała miejsce zamieszkania z matką. Podała również, że ojciec małoletniej znajduje się w znacznie lepszej kondycji finansowej niż pozwana, w związku z czym wyraziła wolę polubownego rozstrzygnięcia sporu poprzez zawarcie ugody uznając powództwo do kwoty 400 zł miesięcznie. Pozwana zakwestionowała roszczenie strony powodowej jako rażąco wygórowane, zarzucając ojcu małoletniej, iż wyjazdy i zakup sprzętu wędkarskiego czynione są wyłącznie w związku z jego pasją życiową.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 10 lipca 2015 roku zasądził od pozwanej D. P. na rzecz małoletniej N. S. alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie –płatne z góry do dnia 10-go każdego miesiąca, do rąk ojca małoletniej K. S. (1), począwszy od dnia 4 grudnia 2014 roku, wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Nadto odstąpił od obciążenia pozwanej kosztami sądowymi i zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego. Wyrokowi w punkcie 1-szym nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że małoletnia N. S. urodzona (...), pochodzi ze związku małżeńskiego D. i K. S. (1).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 13 listopada 2007 roku w sprawie I RC 1413/07 rozwiązano przez rozwód małżeństwo D. S. i K. S. (1). W punkcie drugim wyroku wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnią córką stron powierzono obojgu rodzicom ustalając, że miejsce zamieszkania dziecka będzie u matki. Jednocześnie zobowiązano ojca małoletniej do łożenia na rzecz córki alimentów w kwocie 500 zł miesięcznie, płatnych do rąk matki. Na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 marca 2008 roku w sprawie V ACa 80/08 wysokość alimentów podwyższono do kwoty 700 zł miesięcznie.

Postanowieniem z dnia 27 marca 2014 roku w sprawie I. N. 294/13 Sąd Rejonowy w Gliwicach zmienił punkt drugi wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 13 listopada 2007 roku w sprawie I RC 1413/07 w ten sposób, że ustalił, iż miejscem zamieszkania małoletniej N. S. będzie miejsce zamieszkania jej ojca K. S. (1). Orzeczenie to uprawomocniło się z dniem 18 kwietnia 2014.

W trakcie postępowania rozwodowego matka małoletniej pracowała w Ośrodku Pomocy (...) w P. i osiągała dochód w wysokości 2.036,85 zł netto miesięcznie.

Ojciec małoletniej w tym czasie prowadził działalność gospodarczą związaną ze sprzedażą sprzętu wędkarskiego, posiadał jeden sklep wędkarski. Dochody z tego tytułu były zróżnicowane i zależały od pory roku, najwyższe były od kwietnia do października i wówczas przewyższały kilkunastokrotnie te z pozostałych miesięcy.

Małoletnia N. S. miała 6 lat, zamieszkiwała z matką. W tym czasie razem wyjeżdżały na wakacje, w tym dwa razy do Tunezji, raz do W. i Chorwacji. Pozwana korzystała z ulg na dzieci, koszt całego wyjazdu nie przekroczył 3.000 zł. D. P. zabierała córkę na wyjazdy weekendowe, zwykle bez noclegu. Koszt takiej wycieczki oscylował wokół kwoty 150 zł. Przedstawiciel małoletniej K. S. (1), podczas gdy małoletnia miała miejsce zamieszkania u pozwanej, nieregularnie realizował obowiązek alimentacyjny, powodując tym samym konieczność wszczęcia postępowania egzekucyjnego przed komornikiem sądowym.

Małoletnia N. od kwietnia 2014 roku mieszka razem z ojcem. Od tego zdarzenia do dnia wydania orzeczenia o zabezpieczeniu postępowania matka powódki nie przekazywała byłemu mężowi żadnych pieniędzy na utrzymanie córki. W tym czasie sprezentowała córce złotą biżuterię, karty podarunkowe, kosmetyki i odzież.

Obecnie D. P. nadal pracuje w Ośrodku Pomocy (...) w P. na stanowisku starszego specjalisty pracy socjalnej na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony. Z tytułu świadczonej pracy otrzymuje wynagrodzenie w wysokości ok. 3.000 zł netto miesięcznie, wliczając w to premie i dodatki.

Matka powódki prowadzi samodzielnie gospodarstwo domowe. Na koszty utrzymania mieszkania składają się opłaty za czynsz i fundusz remontowy 335 zł, w tym dopłata za wodę 28- zł, opłata za energię i gaz 156 zł oraz media 130 zł. Do maja 2015 roku w kosztach utrzymania mieszkania partycypował jej partner R. G.. Ze związku (...) pochodzi małaletnia A. G., która cierpi na chorobę genetyczną (...). Koszty leczenia córki pokrywane są z NFZ, z wyjątkiem dojazdów do lekarzy, w tym do W.. Małaletnia A. mieszka razem z matką, łączny koszt wyżywienia to kwota ok. 700 zł miesięcznie. Pozwana za przedszkole córki A. płaci 160 zł miesięcznie. Opłaca również miesięczną składkę ubezpieczeniową w wysokości 283 zł. Z uwagi na skoliozę i dolegliwości bólowe kręgosłupa korzysta z usług masażysty, każdorazowy koszt masażu to 50 zł.

K. S. (1) po przerwie, tj. od końca 2011 roku prowadzi działalność gospodarczą, zatrudnia 6 osób. Posiada dwa sklepy wędkarskie. Z tytułu prowadzonej działalności za rok 2013 wykazał dochód do opodatkowania w wysokości 183.021,29 zł. W roku 2014 dochód ten wyniósł 222.536,22 zł. Po odjęciu kosztów uzyskania przychodu oraz należnego podatku dochodowego średni miesięczny dochód ojca powódki w roku 2013 wyniósł 12.353,94 złote, a w roku 2014 była to kwota 15.021,19 zł.

Ojciec małaletniej pozostaje w związku z J. D.. Razem z partnerką, ich czteroletnim synem K. S. (2) oraz małaletnią powódką mieszkają w P.. Miesięczny koszt utrzymania mieszkania wynosi ok. 1.000 zł. K. S. (1) na produkty ogólnospożywcze przeznaczają dla całej rodziny kwotę 1.600-1.700 zł. Miesięczne wydatki związane z zaopatrzeniem córki w środki czystości i higieny, zakupem kosmetyków i prezentów urodzinowych dla koleżanek N. kształtowały się na poziomie ok. 100-150 zł miesięcznie. Ojciec N. od wielu lat opłaca córce polisę ubezpieczeniową za kwotę 2.212,64 zł rocznie.

Partnerka K. S. (1) jest studentką i od marca 2015 roku pozostaje zatrudniona w sklepie swojego partnera w wymiarze 1/8 etatu za wynagrodzeniem 180 zł miesięcznie.

K. S. (1) posiada udział 1/6 we współwłasności nieruchomości gruntowej w P. o powierzchni kilkunastu arów. Oprócz tego dla celów prywatnych dzierżawi od Gminy Pyskowice 4,7 ha nieużytków, na których znajduje się jezioro. Roczny koszt czynszu dzierżawnego wynosi 2.819 zł.

Małaletnia powódka ma obecnie 14 lat. Interesuje się jazdą konną oraz wędkarstwem. Należy do szkoły wędkarskiej w P., co generuje koszty związane ze sprzętem, akcesoriami i dojazdami. W ubiegłym roku K. S. (1) zakupił córce siedzisko z podmuszkiem, tzw. kombajn i osprzęt za kwotę 1.600 zł oraz wędkę za cenę 5.000 zł. Koszty dojazdów to kwota 150 zł miesięcznie. Małaletnia w związku z realizowanym hobby uczestniczy w zawodach wędkarskich. Pierwszy sukces w tym zakresie osiągnęła mając 8 lat, wygrywając zawody wędkarskie. Od tego czasu co roku bierze udział w zawodach.

N. S. od listopada 2014 roku regularnie uczestniczy w zajęciach jazdy konnej w Ośrodku (...) w G.. Koszt miesięcznego karnetu wynosi 140 zł. Ojciec małaletniej w ubiegłym roku zakupił córce specjalny strój do jazdy konnej za kwotę 500 zł. Małaletnia powódka poza lekcjami uczęszcza dodatkowo na basen. Nadto spędza czas wolny jeżdżąc na rowerze oraz na rolkach. N. rower otrzymała w prezencie komunijnym od swojego ojca, który również w ubiegłym roku zakupił dla niej łyżworolki za kwotę 360 zł.

W okresie wspólnego zamieszkiwania K. S. (1) kilkakrotnie kupował córce odzież i obuwie za kwotę ok. 1.500 zł miesięcznie. W skali roku zakupił 8-9 par butów, w tym butów trackingowych, butów do biegania, do sukienki oraz casualowych. Ojciec małaletniej opłaca córce abonament za telefon komórkowy w kwocie 116 zł.

Latem tego roku małaletnia powódka uczestniczyła w półkoloniach w ośrodku jeździeckim przez okres 5 dni, sfinansowanych w całości przez jej ojca. Koszt półkolonii wyniósł 550 zł. W połowie lipca wyjechała razem z ojcem do Norwegii, gdzie była już dwukrotnie. Koszt wyjazdu wyniósł 4.600 zł na jedną osobę. W ciągu roku N. wraz z ojcem,

jego konkubina i przyrodnim bratem wyjeżdżają na wyjazdy weekendowe, generujące średni roczny koszt na poziomie 2.500 zł.

Do usprawiedliwionych potrzeb małoletniej powódki należały wydatki związane z realizacją obowiązku szkolnego w wysokości około 120 zł miesięcznie, w tym zakup przez ojca podręczników szkolnych za kwotę 800 zł, zeszytów i innych przyborów szkolnych za około 250 zł, ponadto zakup dziecku dwóch plecaków za 250 zł oraz uiszczenie opłat za obiady szkolne w kwocie ok. 70 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 133 § 1 k.r.o. rodzice są obowiązani do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba, że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Zakres tych świadczeń ustawodawca określił w art. 135 § 1 k.r.o., uzależniając go od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

Sąd wskazał, że struktura ogólnych wydatków na utrzymanie powódki, dzieli się na dwie grupy. Wydatków sztywnych, narzuconych przez okoliczności zewnętrzne (np. rachunki za podręczniki, lekarstwa, prąd, gaz), natomiast część wydatków – ponad poziom, którego granicą jest niedostatek – jest regulowana możliwościami zarobkowymi i majątkowymi rodziców dziecka. Do drugiej grupy Sąd zaliczył wydatki związane z hobby (wędkarstwo, jazda konna), wakacjami, wypoczynkiem, czy półkoloniami sportowymi, które są pochodną sytuacji materialnej rodzica sprawującego pieczę nad małoletnią.

Uwzględniając powyższe, Sąd stwierdził, że usprawiedliwione potrzeby małoletniej N. S. dotyczą konieczności zapewnienia jej warunków mieszkaniowych. Sąd wskazał, że od kwietnia 2014 roku powódka opuściła mieszkanie zajmowane wspólnie z matką i przeprowadziła się do ojca, który ponosi koszt utrzymania mieszkania na poziomie 1.000 zł miesięcznie. Do usprawiedliwionych potrzeb małoletniej należą też koszty wyżywienia, na co jej ojciec przeznacza ok. 400 zł na osobę. Do potrzeb zalicza się także zakup powódce ubrań, kosmetyków, koszty rozrywek, co w ocenie Sądu stanowi wydatek ok. 500 zł miesięcznie. Usprawiedliwione koszty utrzymania dziecka to także koszt wyprawki i pomocy szkolnych w czasie całego roku szkolnego, co w skali miesiąca daje kwotę ok. 150-200 zł miesięcznie.

Uwzględniając powyższe, Sąd stwierdził, że koszty zapewniające realizację usprawiedliwionych materialnych potrzeb dziecka w wieku powódki wynoszą ok. 1.000 – 1.200 zł miesięcznie.

Sąd wskazał, że możliwości zarobkowe i majątkowe matki małoletniej są zdecydowanie niższe, a w konsekwencji, nie można oczekiwać od pozwanej zapewnienia małoletniej tak wysokiego standardu życia, jaki gwarantuje jej ojciec. Sąd zwrócił uwagę, że podczas wspólnego zamieszkiwania małoletniej N. z matką, zapewniała ona córce podstawowe potrzeby bytowe, w tym wyjazdy wypoczynkowe i rozrywki, niemniej jednak nigdy na takim wysokim poziomie jak ojciec małoletniej. W ocenie Sądu niezasadne jest zatem żądanie od pozwanej, aby zapewniła ona córce taki poziom realizacji jej potrzeb, jakiego nie mogła zabezpieczyć już wcześniej.

Ustalając zakres obowiązku alimentacyjnego, Sąd miał na względzie także aktualną sytuację rodziców małoletniej. Sąd wskazał, że położenie ojca powódki, który obciążony jest obowiązkiem alimentacyjnym wobec dwójki małoletnich dzieci, równoważy sytuacja matki małoletniej powódki, na której również spoczywa obowiązek alimentacyjny wobec swoich córek - czternastoletniej N. i młodszej córki A.. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że małoletnia jest w fazie intensywnego wzrostu psychofizycznego i kształcenia, co będzie się przekładać na stopniowe zwiększanie jej potrzeb, a zatem będzie miało wpływ na ewentualne podwyższenie kwoty alimentów.

Sąd Rejonowy, mając na względzie wskazane powyżej okoliczności, uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie jedynie do kwoty 500 zł.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c. odstępując od obciążania pozwanej kosztami sądowymi i znosząc wzajemnie pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego.

Rygor natychmiastowej wykonalności Sąd nadał na zasadzie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wniosła małoletnia powódka zaskarżając wyrok w części, oddalającej, tj. w zakresie punktu 2 i będącego jego konsekwencją punktu 4 wyroku

Zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych polegający na błędnym przyjęciu, iż koszty utrzymania małoletniej powódki wynoszą ok. 1000 - 1200 zł miesięcznie; oraz, że pozwana jest w stanie wydatkować jedynie kwotę po 500 zł miesięcznie na utrzymanie córki.

Nadto zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to: art. 133 § 1 k.r.o. poprzez jego niezastosowanie do roszczeń alimentacyjnych w okresie od maja 2014 r. do 3 grudnia 2014 r. i w konsekwencji nieuzasadnione oddalenie powództwa za ten okres; art. 135 § 2 k.r.o. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie pomimo, iż z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że jedynie ojciec małoletniej czyni osobiste starania o utrzymanie i wychowanie małoletniej powódki oraz art. 138 k.r.o. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, iż niniejsza sprawa jest pierwszym postępowaniem o zasądzenie alimentów, podczas gdy Sąd winien w niniejszym postępowaniu dokonać stosownej zmiany wyroku zasądzającego alimenty, by wyeliminować z obrotu prawnego poprzedni tytuł wykonawczy.

Na tych podstawach wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powódki pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie małoletniej powódki przyjmując jako podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne.

Sąd Okręgowy, uwzględniając merytoryczne uprawnienie sądu odwoławczego wynikające z art. 382 k.p.c. jak również treść normy z art. 316 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., a przy tym uprzednio stwierdzając, że wobec przedłożenia przez małoletnią oświadczenia z dnia 22 lutego 2016r. (k. 200) oraz dołączonych zdjęć (k. 208 -211) zachodziła konieczność zweryfikowania ustaleń faktycznych co do sytuacji finansowej i życiowej pozwanej.

Sąd Okręgowy uzupełnił poczynione przez Sąd Rejonowy okoliczności faktyczne, ustalając, że pozwana pod koniec maja 2016r. zawarła związek małżeński z R. G.. Od tego czasu małżonkowie wspólnie zamieszkują. Razem z nimi zamieszkuje ich wspólna córka A.. Koszty utrzymania mieszkania kształtują się na poziomie około 2.000 zł, co uwzględnia opłaty za czynsz, media, przedszkole córki. Na wyżywienie przeznaczają kwotę około 100 – 200 zł tygodniowo. (dowód: zeznania świadka R. G. i przesłuchanie pozwanej)

Pozwana aktualnie uzyskuje dochód w wysokości około 2.800 zł netto miesięcznie, natomiast jej mąż w przedziale od 5.000 – 8.000 zł miesięcznie. (dowód: zeznania świadka R. G. i przesłuchanie pozwanej)

Pół roku temu poprawie uległy relacje pozwanej z małoletnią. Obecnie, co drugi weekend małoletnia N. spędza z pozwaną, która w tym czasie pokrywa jej koszty utrzymania. N. nadto uzyskuje od pozwanej kwotę 80 zł tygodniowo z tytułu pomocy w utrzymaniu czystości w mieszkaniu. (dowód: przesłuchanie pozwanej)

Od września 2015r. małoletnia N. uzyskuje kieszonkowe w kwocie 102 zł, które przekazywane jest przez jej ojca. (dowód: potwierdzenie transakcji oraz wyciąg z rachunku – k. 200 – 207).

Po wydaniu zaskarżonego orzeczenia pozwana nadto zakupiła córce sukienkę za kwotę 400 zł, bieliznę, oraz pokryła koszty wizyty stomatologicznej w kwocie 100 zł. (dowód: przesłuchanie pozwanej)

Przedstawiciel ustawowy małoletniej obecnie mieszka w lokalu o powierzchni około 46 m kw. wraz z rodziną czteroosobową. Na początku 2016r. rozpoczął budowę domu (dowód: decyzja nr (...) oraz przesłuchanie przedstawiciela ustawowego K. S. (1)).

Powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodu z zeznań świadka R. G. oraz uzupełniającego przesłuchania stron przeprowadzonego na rozprawie w dniu 30 listopada 2016r.. Złożone przez nich zeznania Sąd uznał za wiarygodne, gdyż w sposób jasny i precyzyjny, przedstawiają ich aktualną sytuację osobistą oraz majątkową.

Sąd uznał, że wzajemne animozje pomiędzy pozwaną a przedstawicielem ustawowym powódki w żaden sposób nie mogły wpłynąć na wiarygodność złożonych przez nich wyjaśnień, gdyż odnosiły się one do konfliktu w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej, a nie kwestii przedmiotowo istotnych w niniejszym postępowaniu. Nadto, strony wzajemnie nie kwestionowały wysokości ponoszonych przez nich wydatków związanych z utrzymaniem małoletniej powódki, ani też wysokości świadczeń pieniężnych czy rzeczowych świadczonych dobrowolnie..

W pozostałym zakresie Sąd oparł się na dokumentach zaoferowanych przez strony, które wobec charakteru urzędowego (k. 212 – 213) oraz spełniającego wymogi dokumentu prywatnego (k. 200 – 207) korzystały z domniemania autentyczności i skutków wynikających z art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c., które w żaden sposób nie zostały zakwestionowane w niniejszym postępowaniu.

Z tym uzupełnieniem, Sąd Okręgowy przyjął ustalenia faktyczne za własne.

Wobec treści i zakresu zgłoszonych zarzutów, w pierwszej kolejności należało odnieść się do kwestii formalnych odnoszących się do prawidłowości procedowania przez Sąd I instancji w niniejszej sprawie, przed rozważaniami dotyczącymi zakresu tego obowiązku.

Za niezasadny należało uznać zarzut naruszenia art. 133 § 1 k.r.o. a polegający na nieuzasadnionym, w ocenie powódki, oddaleniu jej roszczeń alimentacyjnych za okres od maja 2014r. do 3 grudnia 2014r.

Odnosząc się do tego zarzutu, należy wskazać, że pozew wpłynął do Sądu Rejonowego w dniu 4 grudnia 2014r. (k. 2). Zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem, dochodzenie alimentów za okres poprzedzający wytoczenie powództwa jest dopuszczalne tylko w wypadku, gdy pozostały niezaspokojone potrzeby lub zobowiązania zaciągnięte przez uprawnionego względem osoby trzeciej na pokrycie kosztów wychowania i utrzymania (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1998r., I CKN 1083/97). Wykazanie tych okoliczności, zgodnie z art. 6 k.c., ciąży na uprawnionym. Z tych też względów, wobec niewykazania aby takie potrzeby lub zobowiązania istniały w okresie poprzedzającym wytoczenie powództwa, oddalenie powództwa za okres przed 4 grudnia 2014r. było uzasadnione.

Nie zachodziły również podstawy do stwierdzenia naruszenia przepisów art. 138 k.r.o.

W ocenie Sądu Okręgowego, zastosowanie art. 138 k.r.o. normujące zmianę wysokości obowiązku alimentacyjnego należy odnosić wyłącznie do sytuacji w których zachodzi tożsamość podmiotowa, a zatem zarówno po stronie uprawnionej oraz zobowiązanej występują te same podmioty. Oznacza to, że zmiana osoby sprawującej pieczę nad uprawnionym z tytułu obowiązku alimentacyjnego nie stanowi zmiany okoliczności w kontekście normy z art. 138 k.r.o.

Taka wykładnia przepisu ma swoje umocowanie w treści art. 135 k.r.o., ustalającego zakres obowiązku alimentacyjnego. Przepis ten nakłada na sąd obowiązek zbadania możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego, a nie każdego z rodziców. W trakcie zatem badania zakresu obowiązku alimentacyjnego, którego

uprawniony domaga się zmiany na podstawie art. 138 k.r.o., zakres postępowania dowodowego jest zdecydowanie uproszczony, gdyż przedmiotem badania nie są możliwości i potrzeby co do zasady, ale zakres ich zwiększenia lub zmniejszenia w kontekście zmiany występującej po stronie zobowiązanej. Tym samym, w ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy prawidłowo dokonał wykładni tego przepisu, stwierdzając, że niniejsze postępowanie stanowiło „pierwsze” ustalenie obowiązku alimentacyjnego obciążającego D. P. wobec małoletniej N. S..

Powyższe stanowisko nie przeczy odosobnionemu pogładowi wyrażonemu przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 marca 2000r. (I CKN 1287/99), gdyż de facto odnosi się on do odmiennego stanu faktycznego (powództwo wytoczone przeciwko dwójce uprawnionych, natomiast wykonanie obowiązku alimentacyjnego przez powoda odnosiło się do jednego z nich), jak również Sąd Najwyższy nie wskazał co do zasady, na słuszność takiego stanowiska, aczkolwiek, iż kwalifikacja takiego roszczenia może być usprawiedliwiona określonym stanem faktycznym. Wobec tak zarysowanego stanowiska, jak również lapidarnego uzasadnienia zarówno wyводу prawnego jak i faktycznego, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że ta odosobniona wypowiedź Sądu Najwyższego, co do kwalifikacji powództwa o zmianę obowiązku alimentacyjnego, nie mogła wpływać na kwalifikację prawną powództwa w niniejszej sprawie, czyniąc tym samym również zarzut naruszenia tego przepisu bezzasadnym.

Wskazać nadto należy, że za brakiem podstaw do kwalifikowania powództwa alimenty w sytuacji zmiany rodzica sprawującego pieczę nad małoletnim jako powództwa z art. 138 k.r.o. wypowiada się również doktryna, wskazując, że takiej sytuacji, poprzednio zobowiązany winien wytoczyć powództwo o ustalenie, że poprzednio ustalony wyrokiem obowiązek alimentacyjny ustał (porównaj: J. I. (Komentarz do spraw rodzinnych, Lexis Nexis, 2004r, s. 624 i n.).

Pomimo, iż w swej istocie, nie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego, to jednak – w ocenie Sądu Okręgowego – z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wyprowadził Sąd I instancji częściowo nietrafne wnioski.

Zakres obowiązku alimentacyjnego, zgodnie z art. 135 § 1 k.r.o., zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Usprawiedliwione potrzeby dziecka winny być oceniane nie tylko na podstawie wieku, lecz również miejsca pobytu dziecka, jego środowiska, możliwości zarobkowych zobowiązanych do jego utrzymania i całego szeregu okoliczności każdego konkretnego wypadku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1969r., III CRN 350/69; uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/87), przy czym obowiązek dostarczania, w ramach obowiązku alimentacyjnego, środków utrzymania i wychowania przez rodziców na rzecz dziecka nie obejmuje świadczeń zwyczajowo przyjętych i życiowo celowych, ale niesłużących zaspokajaniu bieżących usprawiedliwionych potrzeb usprawionego (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2008r., I OSK 1195/07).

Obowiązek alimentacyjny musi również uwzględniać wynikający z art. 96 § 1 k.r.o. obowiązek rodziców troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotowywać je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa, odpowiednio do jego uzdolnień.

Uwzględniając wskazane powyżej przesłanki, Sąd Okręgowy stwierdził, że wysokość usprawiedliwionych potrzeb małoletniej powódki oscyluje w kwocie około 1.300 zł miesięcznie. Pozostałe koszty nie mogły zostać zakwalifikowane do tej kategorii, gdyż albo przewyższały usprawiedliwione potrzeby i były pochodną sytuacji majątkowej przedstawiciela ustawowego powódki, albo też nie służyły zaspokajaniu bieżących potrzeb małoletniej powódki.

Powyższe stwierdzenie prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy, co do zasady, w sposób prawidłowy ustalił wysokość tych potrzeb.

Określenie wysokości obowiązku alimentacyjnego zobowiązanego względem dziecka, zgodnie z art. 135 k.r.o., uzależnione jest nie tylko od usprawiedliwionych potrzeb, ale również od możliwości zarobkowych zobowiązanego. Podnieść zatem należy, że roszczenie alimentacyjne, jeśli istnieje, może być uwzględnione tylko w takim zakresie, w jakim jest usprawiedliwione potrzebami uprawnionego bieżącymi lub niezaspokojonymi i jest ograniczone

możliwościami majątkowymi oraz zarobkami zobowiązanego, które wyznaczają one górny pułap świadczeń alimentacyjnych, nawet gdyby nie zaspokajały w pełni usprawiedliwionych potrzeb (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 1972 r., III CRN 470/71; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1972 r., III CRN 470/71).

Stosownie natomiast do art. 135 § 2 k.r.o. wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego; w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego.

Obowiązek ten wykonywany jest przez ojca małoletniej, a zatem to na pozwanej, przy uwzględnieniu jej możliwości majątkowych i zarobkowych, w większym zakresie winien ciążyć finansowy wymiar obowiązku alimentacyjnego.

Wobec zmiennej sytuacji w zakresie osobistego starania się o utrzymanie i wychowanie uprawnionego, jak również sytuacji osobistej pozwanej, analiza zakresu partycypowania pozwanej w kosztach utrzymania małoletniej powódki, winna być dokonana w dwóch przedziałach czasowych, tj. do i od czerwca 2016r.

Przyjęta powyżej cezurą wynika z poprawy sytuacji finansowej matki powódki w tym miesiącu. Pomimo, iż jej sytuacja dochodowa nie uległa w tym zakresie zmianie, to jednak stwierdzenie zmiany sytuacji finansowej po stronie matki małoletniej, jest uzasadnione okolicznością zawarcia przez nią związku małżeńskiego z R. G. i istnieniem pomiędzy nimi wspólności majątkowej ustawowej. Stwierdzić zatem należało, wobec lepszej sytuacji dochodowej po stronie męża pozwanej, że to w znacznym stopniu na nim winien ciążyć obowiązek utrzymania rodziny, co przekłada się na odciążenie z tego obowiązku pozwanej.

Nie można również pominąć, że w świetle poczynionych ustaleń faktycznych, okres ten nadto koreluje z polepszeniem stosunków pomiędzy małoletnią a jej matką, co przekłada się z kolei na większy zakres wykonywania przez pozwaną pieczy nad małoletnią, a co za tym idzie, na większym, niż dotychczas, zakresie ponoszenia przez nią kosztów utrzymania małoletniej. Nie uszło uwadze sądu, że matka spełnia swój obowiązek również w sposób rzeczowy. Uwzględniając zatem zakres polepszenia się jej sytuacji majątkowej, Sąd doszedł do przekonania, że właśnie ze względu na sytuację majątkową, zgodnie z zasadą równej stopy życiowej, pozwana jest w stanie partycypować w wyższym zakresie, przenosząc nieznacznie połowę kosztów utrzymania małoletniej. W ocenie Sądu Okręgowego, jej możliwości majątkowej pozwalają na spełnienie obowiązku alimentacyjnego do kwoty 700 zł miesięcznie od czerwca 2016r.

Ustalona powyżej kwota alimentów winna mieć zastosowanie również do wymiaru obowiązku alimentacyjnego przed czerwcem 2016r. Wskazać bowiem należy, że w okresie tym, pozwana w żaden sposób nie spełniała swojego obowiązku alimentacyjnego w sposób przewidziany w art. 135 § 2 k.r.o., a zatem to na niej, winien w znacznym zakresie, spoczywać finansowy wymiar obowiązku alimentacyjnego, co czyniło zasadnym ustalenie obowiązku alimentacyjnego również na kwotę 700 zł miesięcznie.

Wskazane powyżej okoliczności czyniły zasadnym zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie określonym w punkcie 1 wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., natomiast w pozostałym zakresie, apelacja została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w oparciu o art. 102 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. uwzględniając charakter sprawy.

Konsekwencją uwzględnienia apelacji stała się konieczność obciążenia pozwanej obowiązkiem uiszczenia opłaty sądowej do apelacji w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r. poz. 623) w związku z art. 100 k.p.c. oraz art. 13 w związku z art. 18 ust. 2 w/w ustawy .

SSR (del.) Joanna Łukasińska – Kanty SSO Magdalena Hupa – Dębska SSO Anna Hajda